

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . . . 12 frt. o. é.
 Félévre . . . . . 6 " " " "
 Évnyegyedre . . . . . 3 " " " "
 Egy órára . . . . . 1 " " " "

Szerkesztői szállás:
 belső számtalca 131. szám.
Kiadó hivatal:
 középútcza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj:
 öt hasábos germond sorért 1-ször 7 kr.
 2-szor 6 fr. 3-szor 5 fr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:
 Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 29.)
 Haasenstejn és Voglernél (Wollzeile 9. szám.)
 Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitási cikkek
 sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
 Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás a „K. KÖZLÖNY” 1869-iki folyamára.

Egy évre . . . . . 12 forint o. ért.
Félévre . . . . . 6 " " " "
Évnyegyedre . . . . . 3 " " " "
Egy órára . . . . . 1 " " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középútcza Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Eredeti távsürgöny.

Feladatott Pesten február 19-én d. e. 8 óra 30 p.
 Érkezett Kolozsvárra február 19-én d. e. 11 ó. — p.

A hivatalos lap közli a királyi leiratot, mely szerint az országgyűlés folyó évi ápril huszadikára hivatik össze.

Kolozsvár, febr. 19. 1869.

Bizonyosan emlékezni fognak a lapok olvasói, hogy midőn pár héttel ezelőtt Pesten a szélsőbal és balközép közt a fusio létre jött, mennyi mindenféle hírszárnyalt egyfelől arról, hogy mily nemű taktikára határozta el magát a képviselőválasztásokra nézve a ma már egyesült ellenzék, s különösen, hogy a korteskedés micsoda nemeit fogják alkalmazni városunkban a balpárt vezetői.

Voltak, kik állították, miszerint a baloldal néhány tagja a pesti fusionális gyűlésből részt vett tagok hazatérte után legott gyűlést tartottak, s abban elhatározták azt is, hogy ha a korteskedés más nemei által nem lehetne a baloldal számára a többséget biztosítani, nem kell visszariadni a terroristicus eszközöktől sem, mint p. o. ablakbetörés sat.

Nem szándékom vitatni, avagy megővendőlni, micsoda taktikát fog követni, s a korteskedés micsoda nemeit fogja felhasználni a balpárt itt és másutt. Nem késem nyilvánítani, miszerint nem érzem magamat jogosítva a kolozsvári balpárttól, s tagjairól feltenni, mintha azok a fennebbi értelemben fogalmazott napiparancsolatot adtak volna ki hivatalos alakban, avagy csak arra is jogosítva érezhették volna magukat, hogy a terrorismus felhasználását tanácskozássuk tárgyává tegyék; de a midőn egyfelől ezt elismerem, másfelől jogosítva érzem magam, lehető tárgyalgósan a tényeket elősorolni.

Városunkban a fusio nagy napja óta, s különösen mióta a fusionális gyűlésben részt vett baloldali tagok haza érkeztek, a járdatapodók, subanczok, korcsomahősök jogosítva érzik magukat a csendes polgárok nyugalmaát háborgatni, úton-útfélen garázdálkodni, s e garázdálkodásainak politikai színt adni.

Nem akarom mondani, hogy ezt a balpárt vezetői rendeletéből teszik, de a tény valóság, s a tényállást a közvélemény ítélete alá bocsátani kötelesség.

Még károsabb hatása az, miszerint főkapitányságunk az ily nemű garázdálkodók megfenyítésében igen csekély, s a garázdálkodások megelőzésére, a mint látszik, épen semmi súlyt nem fektet.

Már pedig a békés polgárok nyugalmaát biztosítani, s ha nyugalmok megháborítottak, a csendzavarokat megfenyíteni csakugyan a politia kötelességei köréhez tartozik, ha mindjárt annak élén balpárti érzelmű hivatalnokok állának is.

Kolozsvár városa polgárai nem szorultak arra, hogy akármelyik párt vezére, vagy tagját cifra frázisokkal a honfi kötelesség teljesítésére unszolja.

E város polgárai csak nem régiben eléggé bebizonyították, miszerint az absolutismus által terjesztett fenyegetések előtt meg nem hajolnak s a város érdekeiért minden percben készek a haza oltárán áldozni; de viszont meg nem fognak ijedni a haza érdeke ellen használt terrorismust visszautasítani.

Kolozsvár városa polgárai a szebeni tartományi-gyűlésre, az akkori kormány fenyegetései s még némely honfiak ellenkező javaslata dacára is oly képviselőket választottak mindannyiszor, kik a szebeni tartományi-gyűlés küszöbén be nem léptek; de viszont ma meg fogják tudni ítélni, hogy az 1865/8-ki országgyűlés által lerakott alapokat szétromtani a haza érdeke ellen van.

Kolozsvár városa polgárainak ablakbetörések, korcsomai demonstrációk általi terrorizálása némi tekintetben sikeres lehet; de azt merem állítani, hogy nemtelen s két élű demonstratio.

Nemtelen, mert oly polgároknak zavarja nyugalmát, kiknek a nap fáradaimai után háborítlan nyugalomra, szorakozásra van szükségük, hogy a felviradó napra erőt gyűjthessenek, s oly egyének által háborítottatnak, kik járdatapodással, dözsöléssel töltik az időt, vagy bérbe adták magokat.

De két élű fegyver is a terrorismus, mert ha némi sikerrel használhatja azt a baloldal a békés jellemű polgárok ellen, holnap még nagyobb sikerrel használhatják azt a reactio és Mocsosny-féle párt emberei.

Mindzeket nem azért irtam, mintha Kolozsvár városa polgárainak erre szükségük lenne, hanem csak azért, hogy a tényeket constataljam, mert meg vagyok győződve, mikép Kolozsvár városa polgárainak többsége egész méltósággal fogja visszautasítani a pseudó szabadelvű kortes-káplároktól eredő igazságokat, határozottan megmarad azon elvek mellett, melyeket a Schmerling idejében és most vallott, s ha a baloldal ablakbetörési politikája csakugyan párt politikává nőné ki magát, vagy ha a városi politia nem akarná, vagy nem volna képes a politikával szembe fenntartani a polgárok nyugalmaát, a polgárság higgadt s méltóságteljes magatartása megsemmisíti az eredményt s a követett taktika legfennebb az üvegeseknek lesz hasznára.

Id. gr. Bethlen János.

Pest, február 14. 1869.

(r. l.) Talán én voltam az első, kinek alkalma nyílt az országgyűlés összeülésének határnapja iránt több oldalról felmerült alaptalan híreket demontirozni.

Ez alkalommal közöltem azt is, hogy a törvényhozás f. é. ápril 20-dika körül fog egybe gyűlni.

Akkor ez volt a combinatio.
 Mai jótórorrásból merített érteztésem szerint azonban nagyon lehetséges, sőt valószínű, miképp országgyűléstünk még előbb fog összeülni.

Nem tudom bizonyosan, csak sejttem, miszerint a korábbi határnap kitűzésének oka nem rejlik egyéb körülményben mint abban, hogy minél előbb véget akarnak vetni az izgalmaknak, melyeket a választások országászerte előidéztek, a mi csak az országgyűlés hová hamarabb leendő összehívása, s az illető képviselőválasztások mielőbbi eszközbevétele által fog megtörténhetni.

Egyébiránt legközelebb már a kitűzendő napot is remélem teljes bizonyossággal távirhatni, miután gróf Andrassy Gyula miniszterelnök minden órában váratik vissza Bécsből, a honnan bizonyára magával hozza az összehívó királyi rendeletet.

A mozgalmak — nem akarom mondani korteskedés — nálunk Budapesten javában folynak.

Az ellenzék nagy súlyt fektet arra, hogy egy deakpárti jelölt ne közakarattal választattassék meg s azért mindenütt felállítja embereit, még ott is, a hol legkisebb reménye sem lehet a sikerre.

Hiába, az elvet meg kell menteni!
 Ós Buda városa — régi szokás szerint mint mindenben, ugy e tekintetben is aludt eddig, — de hát miért volna a lánchid s alagút, a mely összeköti Pesttel?

At is jöttek onnan tegnapelőtt a balok, et fecerunt a krisztinavárosi söresarnokban magnum áldomás, azaz sör-poharazás közben néhány helybeli polgárral egyetértőleg elhatározták, hogy hát Eötvös és Házmán ellenében is kell baloldaliakat felléptetni.

A kultuszminiszternek már sikerült vetélytársat találniok derék archaeologusunk, dr. Henselmann Imre személyében, — ez leendő tehát az áldozat, — de Házmán a derék polgármester ellenében még senki sem jelentkezett jelöltül, — talán nem is fog.

A pesti nemzeti színháznál érdekes hírek szárnyalnak.

Oly körökben hallottam azokat, melyek rendszeren legelőször veszik neszét a dolognak.

Mondják többi között, hogy a jövő évi budgetben nem forduland elő az intézet subventionálása, — hanem azért még sem marad segély nélkül, mert ő Felsége a király saját magánpénztárából nyújtandja azt.

E versióval összefüggésben áll természetesen az intézet czimének megváltoztatására vonatkozó híris, mely szerint magyar Thaliának temploma ezentúl nem csupán „nemzeti“, hanem „magyar királyi udvari, és nemzeti színház“ lesz.

Csupán a tény, azaz hirt említem, a nélkül, hogy ezen eventualitás tárgyalásába bocsátkoznám, hanem azon gondolat mégis megvillant e pillanatban agyamban, hogy ha e hírek alaposak, akkor talán csak jut majd valami szerény országos subventio a kolozsvári nemzeti színháznak, a mely nemzeti színészettünk fejlesztésében ugyszólván teremtésében üttörő volt, s a melylyel eddig meglehetősen mostohánul bántunk.

Talán már a főlebbi biztos kilátás reményében kezd gondolkodni a nemzeti színház intendanturája főleg a nagyon gyér férfi erők szaporítására.

Mult heti ülésében ugyanis szóba jöttek az új szerződéses és a figyelem következőkre irányult: Takács, Kovács Gyula (jelenleg a kolozsvári nemzeti színház tagjai), Császár, Udvarhelyi, Várhidy, (a budai népszínházról), Szentgyörgyi, (a pécsi színházról).

Ily aquisitionhoz csak gratulálni tudnánk egy részről Radnótfáy úrnak, más részről a közönségnek.

Meglássuk hová fejlődik a szép terv.

Pest, február 16. 1869.

(r. l.) Ö Felségeik a király és királyné — legújabb hírek szerint — f. év márczius hó 1-ső napján utaznak Zágrábba, miből — miután a főlebb említtet napra van összehívva a horvát országgyűlés is — valószínűleg következtethető, mikép azt ő Felsége a király személyesen fogja megnyitni.

A királyné, eddigi tudósítások nyomán, Zágrárból egyenesen Budára jövend.

Pesten nagy erélylyel folyik a választók összeírása.

Örömdnkre szolgál constatalhatni, hogy a közöny, melyet a lakosság részéről az utolsó országgyűlést megelőző összeírás alkalmával tapasztaltunk, megszűnt.

Mindenki buzgalommal siet a bizottmány elé, hogy igazolja qualificatióját és átvegye szavazat-czéduláját.

Helyesen.
 Eljenzésekkel s zászlókkal még nem biztosítjuk képviselőjelölteink megválasztatását.

Vajha e buzgalmat a vidéken is tanusítanak a hivatottak.

Sovárogtunk az alkotmány után, — ezt ki is vittuk, — az alkotmányos jogok között egyik leg-sarkalatosabb s szabad választási jog, tehát gyakoroljuk azt; lemondani róla polgári bűn, hazafiatlanság volna.

A magyar királyi egyetem néhány nap mulva valóságos katonalábon fog állni.

A tanuló ifjuság nagy része ugyanis önkéntes katonáskodásra jelenté magát — újabb törvényeink értelmében — és jövő hó 1-sőjén lép szolgálatba, a mely f. év decz. végéig tartand.

A jelentkezett ifjak f. hó 20 28-dika reggeli 9 órájára vannak az illető ezredparancsnokok elé rendelve, eskü-lételét végett.

Többnyire az itt állomásozó és József főherczeg nevet viselő magyar gyalog-sorezredbe álltak.

Az első jelentkezők között voltak az igazságügyminiszter Horváth Boldizsár s Pulszky Ferencz fia.

A katonai szolgálat teljesítése által legkevésbé sem lesznek tanulmányaik szolgálatában akadályozva, mert magán szállásokon lakhatnak, étkezhetnek a hol tetszik, csak az elméleti és — különösen nyáron — a gyakorlati lelkükre, azaz: exercirozásra kell pontosan megjelenniök, melyek ideje azonban a mennyire lehetséges, akként tüzetik majd ki, hogy az egyetemi órákkal ne jöjjen összeütőközésbe.

Szorosabban vett katonai teendőkre, például őrállásra, tábori gyakorlatokra szintén fognak alkalmaztatni, de lehetőleg ritkán s csak elkerülhetlen esetekben.

Az önkéntesek önmaguk fedezik mind élelmezési és egyéb költségeiket.

Néhány öltözetet volt alkalmunk látni. A meghatározott szabástól, színektől természetesen nem

térnek el, ám a kinek módjában áll, finomabb posztóból készítheti.

Egy ily teljes felszerelés Pesten 94 frtba kerül.

Egyenruhát csak szolgálatban tartoznak az illetők viselni, azonkívül polgári öltönyökben is járhatnak, — de egész szakált, valamint hosszú haját önkénteskedésük alatt hordaniok nem szabad.

A folyamodások, illetőleg bejelentés, azon ezred parancsnokságához intézendő, melyben a tanuló szolgálni óhajtat.

Választási mozgalmak.

Torda, február 12. 1868. — A „M. Polgár“ 16-ik száma Tordáról következő táviratot közölt: „Ma volt jobboldali gyűlés. A polgárság megvesztegetése nem sikerült. Kasza Dánielt léptették fel képviselőjelöltnek. A gyűlés gendarmokkal őriztette magát, kik ellen, — nem lehet tudni. Ingenybor folyt napestig.“ — Ugyan a „M. Polgár“ 17. számában pedig egy a fentebbi távirati tudósítással rokon-cikkekecsében azt állítja: „dacára az összes hivatalos közegek buzgalmanak, nem birtak összegyűjteni 100 embert sem“ — s tovább „az összes megyei hivatalnokok pressioja, a rábeszélések, fenyegetések, ígéretek nem voltak elegendők a polgárság lekenyerezésére, s meggyőződésük bérbeadására.“ A gyűlés folyama alatt zsendárok czirkáltak. A kormánypart felléptetvén jelöltjét, várhatja, hogy a boresötöl mennyi fű fog nőni a Kasza számára“ — ipsissima verba.

Hogy egy magát politikai lapnak nevező hirlapban annyi iminnen amonnan összeszedett kőszá hírek közöltessenek, és a tények oly fedérn, az igazság megtagadásával irassanak le, mint a „M. Polgár“ ban, — ha őszintén kell nyilatkozni — a hihetlenséggel határosnak kellene tartani, ha annak hasábjai nem tanusítanak az ellenkezőt, — s valóban nem lenne méltó feleletre, ha minden olvasó csak kissé nem restelné összefüggésben bírálata alá venni az azokban elszórt tételeket, mert meggyőződnek mit kelljen ítélni felőlük.

De miután lehetnek számosan, kik magoknak e fáradságot venni restellik, pár tételben emeljük ki az egymást megczáfoló ellentmondásos közleményeket.

Előre bocsátva, hogy Tordán a városi hivatali festületnek több tagja nem is egyszerűen bal, hanem a balnál is balabb, a megyei hivatalnokok között is akad egy-egy — habár a minorum gentiumból, — s így ugy hiszem maga a „tordai baloldal“ élesen tiltakoznék a közölt cikkek valódisága ellen, — mert hiszen éppen e párt főbbjei azon hiva'aloskodók, kikre a tudósító reá fogni szeretné, hogy pressiót, rábeszélést, fenyegetést és ígéretet egyszersmind használtak fel a polgárság lekenyerezésére, hogy a gyűlésbe menetelre bírják.

Bámulok a szerkesztőseág hogy ad ily közleményt ki, midőn nemcsak maga a szerkesztő, de főmunkatársa (M. ö.)-nek is volt alkalma a f. évi január 4-ki T. L-féle tüntetésen a szereplő egyénekkal megismerkedni, avagy tán felteszi, hogy azon szilárd elvű hazafiak is elpártoltak a baloldaltól, és a jobboldal gyámolítására használják fel hivatali csekély tekintélyüket?

Tudósító úr igen jól tudhatná, hogy a jobboldal nemcsak nem szorult arra, hogy egy vagy más hivatalnok pressioja által a polgárságra a párt érdekében hatni törekedjék, hanem olyannyira tiszteli mindenki véleményszabadságát, miszerint a párt tagjai közül alapszabályai szerint, bárki a pártból, midőn akar, akkor kiléphet, ha nézetei, elvei változnak, a nélkül, hogy ebből a becsület rovására következtetésnek helye lehetne, s nem kívánja a meggyőződést lenyügözni, mint önök a tordai baloldal programja által. „A párt tagjai kölcsönösen ígéri egymásnak, hogy a most közakarattal kijelölt czélok eléréséig férfiasan együtt küzdenek.“

„8. Minthogy pedig az elvek győzelemre emelése csak egyetértés folytán lehet remélhető: elvárja a párt, hogy tagjai a közgyűlés alkalmával az előleges értekezlet megállapodásait egyelersen s egyértelműleg támogatandják; azok pedig, kiknek egyes fenforgó kérdésekben eltérő nézeteik lennének, magokat semlegesen viselendik.“

Kirívólag megczáfolja a tudósítás valóságát az, hogy ha az összes tordamegyei hivatal pressiót akarna gyakorolni a töle nem függő népre, miként volna lehetséges néhány aféle minorum gentium hivatali egyének baloldaliakodása.

A pressiót nem a jobboldal, hanem önök, baloldaliak próbálják úton-útfélen, és pedig sajtóságos alakban a magok modoruk és szellemi tehetségeikkel összhangzásban oly fenyegetődzésekben, melyek elégségesek lehetnek bármikor a fennálló tör-

vények szerint az illetők polgári szabadságait kockáztatni, és a bevált véreket lebütésének eszközeit alkalmaztatni.

Az önkéntel szokásossá vált presszionak szép tanujeleit adták legközelebről f. hó 3 án este is, midőn az utzasarkok, piaczi főtér és azon vendéglő bejáratát zárták el, melyben több jobboldali polgár üsztegyillni ezándókozott, s mikor több egyeseket támadtak meg és terrorizálni törekedtek, s mely alkalmal önk egyéneinél olyanféle csinosétabot volt látható, melyet igaz nevén fütükösnek neveznek.

Nem akarok én s távol legyen tölem egyes ember tényeért egy pártra következtetni; túlbuzgók, s kevéssé fontolni tudók lehetnek, de öök pártbeliek közül a főbkek, kiknek miveltségétől talán jogosan? többet is várni lehetne, ez alkalmal szintén láthatók voltak az ily csoportosulásokban.

Ha tehát eziráltak a esendőörök a következő napon, eltalálhatja tudósító, miért eziráltak, a gyűlés pedig hogy nem őrizette magát, azt a „M. Polgár“ 17 ik számbani tudósító tanusítja.

A tudósító által említett boreső meglehet hogy hullott valahol, mert egy baloldali polgár, ki a föld alatt és falak között tartott, különben nyiltgyűléseinkre bejött, csakugyan keményen el volt ázva; de az ily eső, a mint láthatuk, nem fűvet, csak dudvát, gyomot teremhet, azt pedig nem „kaszával“, hanem valamiféle hatásosabb eszközzel kell ártalmatlanná tenni, ha csakugyan valami nagyobb folyó kiáradása be nem iszapolná.

Egyletek és közintézetek.

Az erd. gazdasági egyesület közgyűlése, Kolozsvárt, febr. 17 én 1869.

Báró Huszár Sándor elnökle alatt.

Elnöki megnyitó beszéd.

Az évi közgyűléstünk mindannyiszor a számítás ideje, azaz mindannyiszor feladatunk visszatekintve a multra, magunkat jövőre tájékozni. Az egyesület főként a kezdeményezés útján, a kísérletek terén lévén hivatva működni, azért igazgató választmányunk jelentése fényes bevégett eredményeket, mint már csak leszedésre váró érett gyümölcsöket, ez évben sem mutathat fel, de szabad azt mondanom, hogy haladást jelző oly mozzanatokról tesz bizonyosságot, melyek az egylet munkásságát és hatását tényekben is igazolják.

Nemi megnyugtatással tekinthet az egyesület a lefolyt évre még azért is, mert oly intézmények indultak fejlődésnek, melyeknek létesítésére közreműködésével idő és körülmények szerént lehető befolyással feladatát teljesíteni soha el nem mulasztotta: értem törvényhozásunk és hazai kormányunk több közhasznu intézkedéseit. Birtokviszonyaink rendezése, a tagosításnak megkönnyített kiviteli módja, a hitelt biztosító telekkönyvi rendszer behozatala, mint gazdaságunk felvirágzásának élet feltételei gyökeret vertek, ma már közlekedés hiányában nem állunk elszigetelve, az országos közvarakozás tárgya, Nagy-Várud, Kolozsvár, brassói vasútvonal biztosítva; nyitva a pálya a világ piacznal versenyezhetni. Gazdasági intézetünk a szakismeretek megszerzethetésére közel kilátásban.

Elősoroltam a letelt év azon vívmányait, melyek anyagi érdekeink, gazdasági viszonyaink fejlődésében tagadhatatlanul új korszakot képeznek; ha azokat javunkra akarjuk értékesíteni, szükség,

hogy midőn az idő végre nekünk is elégtételt szolgáltat, mi is értsük meg intő szavát; azon intézményekkel még nem értünk célhoz, csak eszközök azok, melyeknek mikénti felhasználásától függ hasznosságuk, azokban egy értékes tökéhez jutunk, mely csak értelmes és tevékeny kezek közt fizetend dús kamatokat, míg egyfelől előmenetelt és sikert helyeznek kilátásba, bizonyára más felől feladatunkká teszik minden erő és tehetség gyors kifejtését, ha egy jobb és biztosabb jövőre vezetőt íton akarunk haladni.

Hazánk fejlődésében anyagi érdekeinket sem szabad elhanyagolni, éppen oly diszes polgári köteleesség, függetlenségünkre, önfeltartásunkra éppen oly biztos út az anyagi téren hatni, mint bármely más közpályán: onszaga meg az ifju nemzedék közügyek iránti lelkesedését — mely nem hiányzik — hivatása és hajlama szerént, hogy állami létünk minden oldalról biztosítva lehessen.

Mellözhetetlen köteleességemnek tartom még egylettünk vagyonai állásáról néhány stót mondani: az egylet azon visszas helyzetben vagyon, hogy míg évenként tagok számában nekeddik a részvét, a rendelkezésre álló pénzerő apad; nem festek feketén, de pénztárunk az alap csonkítása nélkül, gyakran folyó költségeit sem fedezheti; azért teljes bizalommal bátor vagyok felkérni az illető tagokat e baj orvoslására; méltóztassanak tekintetbe venni, hogy gazdasági viszonyaink fejlődésével az egyesület munkaköre is tért nyer, és a gazdaközönség igényei az egyesület irányában természetesen mind inkább nevedeknek.

A választmány előterjesztésére a tisztelt közgyűlés becses figyelmét felkérve, van szerencsém a tanácskozást megnyitni.

Titkári jelentés

Tisztelt közgyűlés! Gazdasági egyesületünk egy évi munkakörét a midőn a tisztelt közgyűlés megtisztelő bizalmából elnyert állásból folyólag, előterjesztendő vagyok, hálásan érzem kötelezve magam, midőn először van szerencsém e nagyra becsült körben megjeleni, mindenek előtt a részembe jutott kitüntetésért, — mint gazdasági egyesületünk titkára — őszinte köszönetemet nyilvánítani

Fogadja a mélyen tisztelt közgyűlés e hála érzetem nyilvánítását oly indulattal, a mely készséggel elhatároztam teljes erőmet egyesületünk, s ez által édes hazánk gazdasági érdekeinek előmozdítására szentelni.

Helyzetem szerenésebb, mint hivatali elődeimé volt, mert a mig a kőz multban hazánk mostoha körülményeinek zsbibaszó befolyása alatt igazgató választmányunk előterjesztéseiben többnyire a kuzdelmek egész sorát, mint anyagi helyzetünk fejlődésének akadályait mutató fel; most midőn nemzetünk sorsát önmaga, koronás királyával kezert fogva, intézheti, a eselekvés terén a lefolyt évek oly eredményeit tünnetethet fel, melyeknek alapján bizton reményelhetni anyagi érdekeinek gyors emelkedését és fejlődését.

Anyagi jólétünk eszközlése, s ennek állandó biztosítása, azon legrágább kincsünknek czelszerű értékesítésétől várható, melyet a gondviselés édes hazánk földében tett kezeink közé; s ha igaz az, hogy szellemi emelkedés s anyagi jólét ikertestvérek, egy pillanatig sem kételkedhetünk annak valóságában, hogy átalakulásunk jelen korszakában ama kincsünk maradóan értékesítése fő feladatunk. E hazafi köteleesség szabta feladat megoldására mindenek felett a gazdasági szakértelem gyors

és alapos fejlesztése vezet, s a midőn ennek eszközlése — a K. Monostoron felállított határozott gazdasági tanintézet és földműves iskola által — nagy mértékben biztosítva leend, megnyugvással tünneti fel igazgató választmány a lefolyt év ezen vívmányát, melynek elérésében közreműködni szerencsés volt.

Földmívelési viszonyaink fejlesztésében a tanintézetekkel egyenlő befolyásunk a gazdasági egyesületek, melyekben a kölesönös oktatás és támogatás eszméje megtestesítve lévén, közhasznu hatásukat el nem téveszthetik. E nézet hasznosítására megkivántató bizalmat megnyerni, módot és alkalmat megszerezni, választmányunk el nem mulasztotta; nevezetesen gondoskodott vidéki bizottmányok alakításának tervbe vétele által azon egybekötöttést és öszveható működést eszközölni egyesülettünk tagjai közt, mely nélkül egyesület hivatásának meg nem felelhet.

Helyzetünk ösmertetése, a nyert tapasztalatok közlése, ismeretterjesztés, eszmecsere, s a teendők feletti tájékozás előmozdítására egy gazdasági szaklap kiadhatását előkészítette. E tárgyban — miként közgyűlésünk előrájában jelezve van — előterjesztését külön fogja választmányunk megtenni, de legyen szabad itt előlegelesen is annyit kiemelni, hogy e vállalat létesíthetését magis kormányunknak köszönhetjük, mely jelen év január 15-én 20,785 sz. a. kelt elhatározása folytán a mondott czélra e folyó évben 800 firtot adományozván, lehetőséggé tette a tervezett szaklapnak — pénztárunk igénybe vétel nélküli — kiadhatását, s páraflan olesóságban való terjesztését, sőt annak jövő évben leendő segélyezését is kilátásba helyezte.

Mint a mult év kedvező jelenségeinek egyikét említhetem meg a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi főméltóságú m. k. ministerium által junius 14-én — saját körében tartott országos gazdasági értekezletet, melyen — küldöttei által — egyesületünk is szerencsésen volt képviseltetni, s melynek jegyzőkönyve gazdasági viszonyaink fejlesztésében, a gazdasági egyesületeknek a magos kormányval egy irányu törekedéséről biztosít.

A társ egyletek s rokon intézetekkel való öszkekötötésünk a lefolyt évben szilárdabb alapot nyert, s e rokon érzelmnek s kölesönös támogatásnak fenntartását — választmányunk — nem csak megörzendőnek sőt magasabb fokra emelendőnek tartván, készséggel ragadta meg mindég az alkalmat, melyben az öszvezgő érdekek emelésére segédkezhet nyújthatott.

A termelési ipar serkentésére s a nemes verseny fejlesztésére mult év sept. 20-ára szölő, és nov. 2-ára általános terménytárlat rendeztetett, s hogy ennek eredménye nem töl biztosítottabb legyen, a kolozsvári központi kiállítás mellett, Déézs, Torda, N.-Enyed és M.-Vásárhely városokban vidéki tárlatok tartását intézte el választmányunk, s ezeket kebeleiből kiküldött bizottmányok által látogatta meg. A jelesebb cikkekét ezüst és bronz érmek, pénz és diésérő oklevelek kiosztása által tüntette ki.

A központi tárlat, habár a kiállított gazdasági cikkek számát tekintve, nem is volt oly terjedelmes, milyent gazdasági viszonyaink jelen mozgalmal, s fejlődésében előre tőrő állapotából folyólag várni lehetett, még is tanulságos s élő bizonyossága volt annak, hogy gazdaszatunk, nevezetesen a borászat és gyümölestermelés a közlebbi időben nagymértékü fejlődésnek örvend. — Különösen a borászati osztály — melyhez hasonlót eddigi tárlataink nem mutattak fel — buzditó példaként igazolta, hogy a szölő fajoknak czelszerű megválasztása és borainknak szakértő kezelése mellett hazánk a nagy világ piacznal diszes helyet fog kivívni magának.

Az egyes fajokat illeöleg, kiemelendőnek, sőt a további terjesztésre csaknem kirekesztőleg ajánlandóknak bizonyultak a külföldről hozottottak közül a riesling, traminer, clevner és oporo, a hazaiak közül a leányka és somszölő borok, és pedig oly egyenlő mértékben, hogy tekintve a külföldi borpiacok izlésének különbözőségét, nehezen meghatározható, hogy melyik bir előnyvel a másik felett, s egyik vagy másik faj tululsylyali termelésének elhatározásában csak is a talaj és éghajlati viszonyok bírhatnak döntő hatással.

A gyümölesészeti osztály érdekét emelte a belga gyümölesenyésző társulat elnöke Gregoirenak nagy számu körtve küldeménye, mint szintén egyesületi alelnök Tisza László és egyesületi tag Veres Ferencz éppen oly számos alma és körtve küldeményeik: de itt is teljes megnyugvással említhetö fel, hogy hazai alma fajainkból a pónyik, batul és párizs almák gyözelmesen állottak meg a versenyt a külföldről hozottott jeles alma fajokkal.

A földmívelési termékek is — habár kisebb mértékben képviselve — kielégítettek a legszigorubb bíráló igényeit.

Sajnálattal kell felemlitnem, hogy központi tárlatunk nagyon kevesek által volt látogatva, s így annak költségeit csaknem kizárólag egyesületünk pénztára fedezte.

A vidéki tárlatok — kivéve a n.-enyedit, melynek létesítését az azon megyében uralgott marhavész akadályozta, — szintoly érdekesek és tanulságosok voltak, sőt központi tárlatunknál látogatottabbak.

Ezen tárlatok részletes leírásával nem kívánom a tisztelt közgyűlés figyelmét fárasztani, ez ugy is — maga idejében — a helybeli lapok által közlekedtetett, legyen szabad azonban a tapasztaltek után azon következtetést jegyezmem fel, hogy tárlatok s más nemü versenyek rendezésében több eredményt eszközöl a vidékenkénti szétosztás mint az öszpontosítás, mit természetesen találandunk, ha a jelenbeni közlekedési eszközök költségessége, s gazdatársaink terhes pénzviszonyára gondolunk.

A szorosabb értelemben vett földmívelésre való befolyásának jeleit csak annyiban mutathatja fel választmányunk, a mennyiben erre azon három hőldnyű földterület, mely egyesületünk köztelékén e czélra kiszakasztatott, alkalmat s módot nyújthat: s a midőn a lefolyt évben csak azon gabona és takarmány fajok természetesére szoritkozott, melyek éghajlati fekvésük és a talaj milyenségéhez képest ajánlatosoknak tartattak, mind a mellett is, hogy a munkálatás költségei aránytalanul és folytonoson tartva magosak voltak, oly eredményt mutat fel, mely nagyobb és nem kísérleti gazdaságban is kielégítő volna.

A termesztett gabona fajok — mint jeleseknek ismertek — a gazdaközönség rendelkezése alá adattak s pénztárunk javára értékesítettek.

Ezek közül — tekintve a hazánkban rendszeren késő tavaszt és korai öst — különő ajánlatra méltónak tiltetett az ugynevezett „Douton korn“ törökbuza faj, mely későbbi vetés mellett is a hazai fajnál korábban érik meg, minőségben s mennyiségben amazt felülmulja, s így a midőn a törökbuza faj természetese mint iparezik s hazánk polgárai nagy részének nélkülözhetetlen tápláléka, eloszlatja azon aggodalmat, mely a hazai törökbuza faj természetese mellett oly gyakran ismételve felmerült, méltó figyelmet s általános természetst érdemel.

Az állattenyésztés ügye bárha ennek fontossága ipar és mezőgazdaság tekintetéből egyaránt

TÁRCZA.

Kazinczy Ferencz erdélyi útja.

IX.

(X. Y.) A Dévától két óra távolban tekvő Dédácsg ismét „gyönyörű“ napokat tölte utazókn. Gróf Gyulai Ferencznő társasága, s a gyönyörű, a multak emléken borongó kedélyének tárgy-gazdagsággal kinalkozó vidék teljesen betölték lelke igényeit. A grófné épen az aratást végezteté Zarámból idegyűjtött embereivel, kik reggeltől estig el nem némuló börduda mellett végzék munkájukat, s ez után még az éj felét is táncz mellett tölték el.

Ez idylli élet szemlélete s a sürtn jövő látogatások kedvesen tölték be a mindennapi irástól szabadon maradt idejét. A kedvesen eltöltött órák benyomása tollán is ismerszik és Erdély egy táját sem adja leírásaiban oly közvetlen eleven, hatásos rajzu vonásokban, mint Dédács vidékeit.

„A hideg Sztrigy — írja — itt a délfelé fekvő havasokból siet a völgybe s a kert alatt omlik egytvé a sebes Marossal, Erdély vizeinek e fejedelmével. Deltájokat, hová a Sztrigyen keresztül könnyű hidaakra viszen, a legszebb gypsöznyeg, keleti szélesebb végét egy boglyas szil-erdő foglalta el, végig szelddelve játékos úttakkal. Túl a tinta feketeségtől Szilason egy rendszeren költ kopasz hegy, az ugynevezett Aranyi ad új dísz t a vidéknek, mint egy rozsl domborodott kenyér s messziről magára vonja azoknak szemeket, kik Szeben felől jöven a keskeny kies völgyet a két sor rengetegok között, s magok előtt a dévai tetőt eltelhetetlen öröm

mel nézdelik. E két sor igen szép alaku rengetegeknek a Retyezát adja meg földiszt, mely délre, Vajda-Hunyad megett kél ki alantabb társai közül, s kékellő oldalain mutogatja a téli hó maradványait, mint a völgynek a dévai vár egy kerekded hegy tetején, hol David Ferencz, a Krisztustagadó 1565-ben tömlöczre vetettet és höltág sok eszterdöt töltött, Barcsay Ákos pedig Bánffy Erzsébetének karjai közt feletté nyomorúságait, míg a szép nőért Bethlen Miklós titkon epeze sat.”

Érdekes népmeséi adat az, melyet Kazinczy az ezen vidékben a jelen század elején divó oláh házasságokról följegyzett. A férjhez menő leány szülőivel a vásárt kereste fel, sátozt állított, diszesen felöltözve kiállott abba és magát hozományának apróbb ingóságaiaval körül raká. Ha valamelyik legénynek megtetszék, ez tenyerébe csapott s a pópa rögtön öszzeseketk. Fél óra alatt menyasszonyá és asszonynya is lön, s másnap, mint menyecske tért a vásárból haza.

Dédácsról Kazinczy Magyarországa: Lagosba rándult ki, egyik közeli rokona látogatására. Innét visszatérve Vajda-Hunyadot kereste fel, s Gyulai Ferencznével a gyógyi melegfürdőbe rándult. Közűl felkereste barátját Naléczy István bárót, s ennek társaságában az azo időben Szászváros és Bábolna közt fekvő Tordason lélekzedő Sipo s Pál, a híres physicus s latin nyelven költőt, kivel sürtnbben folyt levelezéseiből egy kötetet bír ma az irodalom. Tordason találta Ponori Teweraw Józsefet Sipo s Pálnál, ez akkor ifju író, ki, mint a régi idők emléke, meg mind maig él és ir, Kazinczy útja után 53 évvel.

A gyógyi fürdő maga nagy mérvben megnyeré Kazinczy tetszését. Vadon tája, nagyszerü vízesése, fürdőinek jótékony hatása, az egybegyűlt

s a fürdő tulajdonosa Bornemisza Lipót báró által ürilag fogadott vendégek válogatott köre, de különösen Alsó Fejérmegye az időbeli főjegyzőjének baczkamadaras Kis József kedves emlékei maradtak az erdélyi utazónak. „E férfinál — írja — feledém, hogy a mult éjjel szemeimet be nem hunytam. Erdélynek egyik legnevezesebb tisztviselője alsó-fejérmegyei jegyző Kis József úr. Én mitsem kérdeheték Kistöl Erdélynek statisztikájára, történetére, hogy a választ készen ne találjam, s azok egyezének olvasásból s hallásból tett jegyzésimmal. De ezt váromon leheté attól, kinek diésere elölté Erdélyt és ki az öröm, pihenés és gyógyulás helyeire is Prayt hozá magával és Smithet, a nemzet-gazdagságról. „A ki Kis József úrral éjjel lehet, annak nappallá válík edzésakája, és minthogy a természet el nem enged adóját, éjjellé viszont nappala.”

Egyedül Kis József jelenléte enyhíté a Gyulai Ferencznőtől és Gyogyon bekövetkezt elválás fájdalmai súlyát. Kazinczy Gyogyról Beneczerre gróf Lázár Benedekhez rándult, hol útítársai Gyulai Lajos gróf és Döbrentey Gábor is elhagyák. Magányosan, kis leánykájával egyedül hagyva indult meg Károlyfejérvárnak. Felkeresé ennek minden nevezetességét: megtekinté a szomszéd Marosportust, a pénzzerőt, III. Károly emléksoborát, a híres Szent-Mihály egyházat, a Hunyadiak emlékköveit, a Battyányi könyvtárt sat.

— Elmentem — írja — Szent-Mihály templomába, hogy láthassam kincseit. Termésköböl épült; oldalairól darabonként pattog a vakolás és magas tornyát alacsony zsinidő fedé. Szegény, de nagy, de méltóságos. Ez fáj a szememnek, szivemnek még kedves is vala. Oda a hajdani fény; ezt érezteté velem. Közép ajtaján léptem be, mely mel-

lett az egyik kaputól a másikig megyen a nem hosszú út. És ámbár gandom, a sirkövek voltak, az arannyal egészen elborított oszlopokból álló oltár mendea festés és festék nélküli a legszebb stylben magára ragadá szememet, hogy helyemből sokáig meg nem mozdulhaték. Körülvíven végre szememet, a nagy templomn három sarcophagot láték meg a déli félen, talnak értelve fejjel, minden polezozat nélkül. Koporsó és koporsó közt csak annyi hézag hagyatott, hogy egy néző közéjük férhessen. A vajdaguabernátor közben felszik; jobba mellett fia László; balra a miles militum, János az is, testvércseose a vajdaguabernátornak. De a három sirkő tres, mert vadkezek elszórák a nemzet szentjeinek szentelt hamvaikat.”

Részletesen leírja Kazinczy a templomát, a püspöki lakot, s különösen a könyvtárt, melynek kincsei közül a híres Zsoltáros könyvet a „Tudományos Gyűjtemény“ 1817. évfolyama, IV. kötetében ő ismertette első a magyar közönséggel. Ma elég helytelentl Döbrentey codexnek nevezi Toldy e Kazinczy által fölfedezett, kerekbe átmenő, rideg, új got írásn, 1508-ból Halabon Bertaian pap keze által irt régi könyvet.

Mielőtt elhagyná Gyulafejérvárt, még egyszer betért Kazinczy a székesegyházba, megállott Martinuzzi hamvedrénél, óráját és gyűrűjét Hunyadi János sirkövel érinté, hogy ez óra és gyűrű „megszentelve mehessenek át maradékaira,“ s búcsút von Rudnay püspöktől és Döme kanonoktól, ki „pásztori dalai,“ „a világ nagyai,“ „Egyházi beszédei,“ „műfordításai“ és a „Magyar muzeum“ — ba irt dolgozatait által az időbeli irodalomban is diszes helyet vívott ki magának.

Hirdetmény.

A magyar királyi honvédelmi miniszterium kész szerelvényi és ártöny darabok szállítására vonatkozó ajánlatok elfogadásával kívánva a felállítandó honvédség szükségletét biztosítani, a következőket teszi közzé:

I. Alatt mellékelt kimutatásból meglátható, mely tárgyakra tehetni ajánlatokat. Minden egyes fajtára külön is el fogadtatnak az ajánlatok, és pedig úgy a honvédelmi miniszteriumnál bár mikor meg tudható egész mennyiségre, mint annak csupán egy részére nézve.

1. §. Az ajánlat tárgya, fajtát és mennyiséget tekintve határozottan kiteendő, és pedig az utóbbi nem csak számmal, de betűkkel is.

2. §. A honvédelmi miniszterium fentartja magának, hogy a kívánt árak méltányossága felett ítélhesen, s hogy tekintettel nem csak az árak nagyságára, hanem az ajánlók megbízhatóságára és előképességére is, köztük választhasson vagy a szükséghez képest az ajánlatokat el is utasítsa.

3. §. A kívánt tárgyak 10 azaz tíz %^o-ját be kell szolgáltatni fele részben folyó évi május, felében pedig június hó 1-ső napjáig; negyven azaz 40%-át ugyanezen évi szeptember, utolsó 50 az az ötven %^o-át pedig december 1-ső napjáig.

4. §. Minden vállalkozó tartozik a felajánlott tárgyakért kívánt árak összegének 5%-át a központi állampénztárnál Budán bánatpénzül letenni, s az arról szóló elismervényt ajánlata mellett külön borítékba a honvédelmi miniszteriumnál bemutatni.

Az ajánlatban világosan kiteendő az ajánlott tárgyaknak ára és pedig nem csak darabonként, hanem összesítve is, hogy azonnal kitűnjék, ha fölül-e annak 5%-át a letettlél bizonyított összeg. Ha azt ki nem tenné, az ajánlat figyelembe nem vétetnék.

5. §. A bánatpénz lehetőleg készpénzben, magyar államkötvényekben, a magyar földhitelintézet zálogleveleiben és árvai biztosítékot nyújtó bekelezett magán kötelezvényekben.

6. §. Az ajánlatnak ivenként 50 kros bélyeggel ellátva, s a vállalkozó által sajátkezűleg aláírva kell lenni, s tartalmaznia a vállalkozónak lakhelyét, állását, s annak nyílt kijelentését, hogy az e hirdetésben foglalt s az ajánlat tevő által a hivatalos lap illető s az ajánlatban megnevezendő számban olvasott feltételeknek magát aláveti.

Az ajánlat levél szabályszerű mintája **II.** alatt mellékelve van.

7. §. Ha az ajánlatot tevő nős, az ajánlatot nevének is alá kell írni, s beváltatásáért férjével egyetemleg kötelezettséget vállalni. Ugyanez áll azon esetre is, ha az ajánlatot többben szövetkezve teszik. Ez esetre azonban már az ajánlatban megnevezve kell lenni annak, a kihez utasítandók lesznek a megrendelések és utasítások, a kivél folytatandók lesznek a szolgáltatásra vonatkozó tárgyalások, és a kinél teljesíthető lesznek a szerződés szerinti járó fizetések, s az ajánlatot tevők törvényes meghatalmazottjainak legyen tekintendő mindaddig, míg általuk helyette más nem vezetetik, hasonló jogkörrel. Ez esetre az új meghatalmazvány a honvédelmi miniszteriumnál bemutatandó lesz.

8. §. A szolgáltatandó daraboknak a honvédelmi miniszteriumnál a jövő martius hó 1-sőtől kezdve bár mikor megtekinthető minták szerint kell készíttetniök, s anyaguk nem lehet selejtebb ama mintáknál; jobb minőség ajánlatának esetére, az ajánlatához minta melléklendő.

9. §. Azoknak, a kiknek ajánlataik elfogadtatnak, az ár megtérítése mellett kiadhatók lesznek, úgy a minta darabok egyes példányai, mint a szabás formák. Nem különben kiadatik nekik annak kimutatása is, mely százalékokban kelljen szolgáltatniök a különböző méretek szerint a várt darabokat. A használandó anyagot illetőleg következő határozományok fognak zsinormértékül szolgálni:

Gyapju szövetek készítéséhez nem szabad használni se mügyapjat, se gyapju hulyapopot, se semmiféle idegen anyagot.

A gyapju szöveteknek beeresztve, s színtartóknak kell lenni, s a mintákkal ezen ladékat tekintetben is egyezni.

A vászonfélék egyiránt lehetnek kézművek és gyártmányok, de mindenesetre hamisítatlanok, sűrűn szövettek, minden ártalmas anyag nélkül s kellően fehérített és aztán kiszáritott kell hogy legyen azon kelme, melyből készíttetnek.

A lábbelieket u. n. fontos talppal kell megtalálni.

10. §. A vászonfélék egyedüli kivételével, kizárólag oly műhelyekben, gyárakban és műtelepeken készítenők a várt darabok, melyek a vállalkozó egyenes felügyelete alatt állanak. A honvédelmi miniszterium jogosítva leend az üzemvitel módjának megvizsgálására által meggyőződést szerezni magának ezen körülményről. E célból az ajánlatban szabatosan megnevezendő lesz a község és az épület, melyben a munka végre leszén hajtvá.

11. §. A daraboknak szorosan az átveendő mustrák és szabás minták szerint kell készíttetniök, a különböző méretekre vonatkozólag megállapított százaléki arányának és a készítes szabványoknak pontos megtartása mellett.

12. §. Az átadás a budai s a pesti ruharaktárak helyiségeiben, a vállalkozónak vagy annak meghatalmazottjának jelenlétében, az átveendő bizottság elnöke által kitűzendő, s a vállalkozóval idején tudatandó napon s illetőleg napokon történik.

13. §. Az átvételnél megállapítatik az átadott darabok mennyisége, s megvizsgálatik anyaguk és készíttetésük minősége. Ezek megvizsgálása végett a gyapju szövetből készített és megbéllett darabok 2%-ka szétfejtetik, hogy meggyőződést lehessen szerezni az anyag és munka jóságáról és tartósságáról, valamint a kiszabott méretek megtartásáról s a kelme beavatott voltáról is.

A lábbelinek 5%-ka fejtetik föl, hogy a bel alkatrészekhez használt anyagok szabályszerű voltáról meggyőződést lehessen szerezni.

Ha a szétfejtés segélyével végrehajtható im ezen problémánál csak egy darabról is kiderülne, hogy az előzőt §-okban megírt kelleknek elégtéve nincs, az átvétellel megbízott külödttségnek szabadságában áll a vállalkozó költségére tovább folytatni a próbát s a nyerendő eredményhez képest visszavethetni az egész szállítványt is; szabadságában állván ez esetre a honvédelmi miniszteriumnak a 22 §-ban megírt jogait érvényesíthetni.

14. §. Ha a vállalkozó nem nyugszik meg az átveendő bizottság ítéletén, szabadságában áll vegyes bizottságot kérhetni a vesztes fél költségére.

A honvédelmi miniszterium által alakítandó e vegyes bizottság a következő tagokból fog állni:

a) egy törzsiszt elnökből, egy kapitányból, egy intendansból és egy kezelő tisztből;
b) három szakértőből az iparos polgári osztályból; ezek egyikét a vállalkozó, másikat a honvédelmi miniszterium, harmadikát ennek megkeresésére a pesti ipar s kereskedelmi kamara iparosztálya nevezi.

Ily vegyes bizottság alakításáért a szállítvány visszautasítása után legfeljebb 8 nap alatt folyamodni kell a honvédelmi miniszteriumhoz, a folyamodó részéről fölkérendő szakértőnek egyidejűleg megnevezésével. Ellenkező esetre a vállalkozóról az vélelmeztetik, hogy az átveendő bizottság ítéletén megnyugodott.

A vegyes bizottság az összes tagok szavazatával végérvényesen határoz a kérdéses darabok el- vagy el nem fogadása fölött. Ítéletétől nincsen főlebb hivatkozás, kizárva levén úgy a közigazgatási, mint a törvénykezési uton kereshető minden további orvoslát.

15. §. A megtörtént átvételről az illető az átveendő bizottság által kiállított bizonyítékot kap, melynek előmutatására a központi állampénztár Budán azonnal teljesíti a fizetést a következő kikötések mellett:

a) az átveendő bizottság által kiállított bizonyítványnak ki kell tüntetni az átvett darabok fajtáját, darabonkénti és összesített árát,
b) a bizonyítvánnyon kitett számítás helyességének a honvédelmi miniszterium számvetése általi helyeslve s az őszignek utalványozva kell lenni.

Az utalványozott összeg vagy a vállalkozó kezéhez, vagy meghatalmazottjához fizettetik, kinek a pénznek úgy felvételére, mint nyugtázására felhatalmazva kell lenni.

16. §. Az ajánlatról visszalépni nem szabad s az ajánlat mindjárt kötelezi benyújtóját, mihelyt beadott. Ellenben a honvédelmi miniszterium csak attól fogva kötelezett, a mikor valamely ajánlatot elfogadván, arról tudósította annak átadóját.

A vállalkozó ajánlatához akkor is kötve lesz, ha az általa együttesen ajánlt tárgyaknak csupán egyikére lenne elfogadva ajánlata.

17. §. A fönebbieken megírt határozományok szerint teendő ajánlatok a betéti bizonyítványokkal együtt, mindenik külön borítékba zárva, legkésőbb folyó évi martius 20-án déli 12 óráig benyújtandók a honvédelmi miniszteriumnál. A honvédelmi miniszterium kötelezi magát április 10-éig határozni az ajánlatok el- vagy el nem fogadhatása fölött, s elhatározásáról azonnal megadni a kívánt értesítést.

18. §. Ha valamely ajánlat egy fajta nézve sem fogadtatnék el változatlanul, hanem csak vagy az ajánlott mennyiségnek, vagy a darabonként kívánt árak megszorításával, tartozik a vállalkozó értesítésétől számítandó 5 nap alatt írásban nyilatkozni a miniszteriumhoz az iránt, ha belenyugszik-e ajánlatának oly módosításába. Ha az irt ideig nem adatik meg a bejegyzés, a miniszterium is megszűnik kötelezett lenni az ily feltétes elfogadás által.

19. §. Ajánlatok, melyek a kiszabott kellek egynémelyikének meg nem felelnek, vagy csak táviratilag avagy a kitűzött időhatár után tételnek, figyelmen kívül fognának hagyatni.

20. §. A honvédelmi miniszterium által elfogadott ajánlatok alapján formaszervi szerződések köttetnek az illető vállalkozókkal.

Azon esetre, ha vállalkozó vonakodnék aláírni az ilyen szerződést, vagy ha felhívása dacára az aláírásra meg se jelenék, elfogadott ajánlata a jelen pontozatokkal, s azon esetre, ha az elfogadás nem föltétlenül, hanem vagy a mennyiségnek, vagy a kívánt árak megszorításával történt, a vállalkozó részéről beérkezett belenyugással együtt, a formaszervi szerződést jogérvényesen helyettesítendő.

Másfelől azonban a honvédelmi miniszterium arra is jogosítva lesz, hogy a formaszervi szerződés aláírásának megtagadását a szerződés megtörésének tekintesse, s a 22-ik §-ban ez esetre megszabott módon járasson el.

21. §. Azon vállalkozók, a kiknek ajánlataik el nem fogadtattak, bánatpénzüket haladéki nélkül visszavehetik, ellenben azok, a kiknek ajánlataik elfogadva lettek, azt 5 nap alatt kiegészítendik az általuk szolgáltatandó tárgyak összes árának 10%-áig.

E kiegészítés elmulasztása szerződésszegésnek tekintetik s annak minden következményeit maga után vonja.

22. §. Ha a valamely vállalkozó a kitűzött időre vagy épen nem, vagy nem a kitűzött mennyiségben avagy szabályszerű minőségben adná át az általa vállalt darabokat, a honvédelmi miniszterium jogosítva lesz az ilyet vagy 15%-nyi árlevonás mellett kötelezettsége teljesítésére szoritani, vagy az általa és pedig szabályszerű minőségben be nem szolgáltatott darabokat a nyilvános árlejtési ut mellőzésével is beszerezni, bár hol s bírni áron. Ez esetre a szerződési és a beszerzési ár közti különbséget a kötelezettségének eleget nem tett vállalkozó tartozik viselni.

23. §. A honvédelmi miniszterium fel lesz jogosítva a szerződés megszüntetésére, ha a vállalkozó egyik vagy másik szállítási alkalmával oly darabokat akarna átadni, melyek az általa bejelentett műhelyeken, gyárakon és műtelepeken kívül készíttettek, vagy ha ezek között már egyszer elfogadhatlannak kimondott darabok találhatók, és végre ha a vállalkozó vagy megbízottja akadályozná a miniszterium közegeit a műhelyek, gyárak és telepek működésének ellenőrzésében.

Ugyanez áll az egész szerződés nézve azon esetre is, ha valamelyik időhatár elmulasztva lett egészben, vagy részben. Ez esetben azonban csak akkor szüntetné meg az egész szerződést a miniszterium, ha a szolgáltatni kellett daraboknak több mint 10%-a maradna el s ekkor is csak úgy, ha az illető ki nem mutatná, hogy elemi csapások, háború, szoval töle nem függő okok gátolták kötelezettségének beváltatásában.

24. §. A visszautasított darabok 21 nap alatt elfogadhatók által lesznek pótlandók, különben a szerződés megszegegetnek lévőnek tekintendő.

25. §. A szerződésen alapuló minden jog s kötelezettség csak a honvédelmi miniszterium bejegyzésével lesz átruházható.

26. §. Miként a miniszterium feljogosítva van, minden törvényes lépést megtehetni a szerződés teljesítésre juttatása végett; úgy a vállalkozó is jogosítva lesz mindazon jogának törvény útján érvényesítésére, a mit szerződésen alapíthatni vél.

Az e hirdetés folytán köntendő szerződésekből támadható minden peres kérdésnek bírója, a pesti első bíróság váltótörvényszék, a váltó-törvények értelmében eljárással. A vállalkozók ennek illetékességét szerződéssel elismerteknek lesznek tekintve.

27. §. Azon esetre, ha a vállalkozó szerződési kötelezettségének beváltása előtt javainak kezelésére képtelenné válnék s ilyennek törvényesen kimondatnék, minden szerződésen alapuló jog s kötelezettség átmeigy jogutódára vagy jogutódaira, kivéven ha a honvédelmi miniszterium jobbnak látná egyszerűen megszüntetni a szerződést, mire ilyen esetben joga lesz.

Az is a honvédelmi miniszterium tetszésétől függend, hogy azon esetre, ha többen együtt levén vállalkozók, ily eset azoknak egyikének állana be, helyére azon egynek jogutódját léptesse-e, vagy annak kizárásával az egész kötelezettséget a többi társakra ruházza, azok egyetemleges kötelezettségének alapján.

28. §. A vállalkozónak, vagy ha többen volnának, azok egyikének halála esetén is az épen megírtak állnak, kivéve, ha az örökös, vagy örökösök a halál után 30 nap alatt formaszervi nyilatkozatot adnának az iránt, hogy az elhalt szerződését készek átvállalni előnyeivel és terheivel egyben.

29. §. A szerződésre, ajánlatok és nyugtákra eső bélyeg és fokozatos illetek fizetési kötelezettségét a vállalkozó fél viseli.

Budán, 1869. évi február hó 16-án.

A magyar királyi honvédelmi miniszteriumtól.

I.

A magyar királyi honvédség részére vállalkozók által kiállítandó azon ruházati és szerelvényi tárgyak sorozata, melyekre az előrebocsátott hirdetmény szerinti ajánlatok kívántatnak.

A) A gyalogság részére:

- 1. Csáki, cimzer és fémrózsával.
- 2. Csáki-paszománt.
- 3. Órvezetői jelvény-zsinor.
- 4. Nyári atilla.
- 5. Rangjelző paszománt.
- 6. Rangjelző csillagok.
- 7. Tábori süveg.
- 8. Köpeny.
- 9. Sötétkék zubbony.
- 10. Örmesteri jelvény-paszománt.
- 11. Posztó magyar nadrág.
- 12. Ing.
- 13. Gatyá.
- 14. Magyar fűző-ézipő (bakancs).
- 15. Nyakkötő.
- 16. Kardbojt.
- 17. Bőrkesztyű.
- 18. Fejes kesztyű.
- 19. Kapca.
- 20. Oldaltarisznya.
- 21. Nadrágszj.
- 22. Felszerelt háti tarisznya (borju).
- 23. Töltény-táska fémzámozattal.
- 24. Fegyverszj.
- 25. Derékszj számozatlan tölténytáskával.
- 26. Köpenyszj.

B) A lovasság számára:

- 1. Csáki zsinorzattal (vitéztkötés), rangjelző paszománt és löször lobogóval, (bokréta).
- 2. Tábori süveg.
- 3. Atilla.
- 4. Örmesteri rangjelző paszománt.
- 5. Barna köpeny csuklyával.
- 6. Téli atilla.
- 7. Rangjelző csillagok.
- 8. Sötétkék zubbony.
- 9. Rangjelző paszománt zubbonyra.
- 10. Buzérszin veresposztó magyar nadrág.
- 11. Nadrágszj.
- 12. Ing.
- 13. Gatyá.
- 14. Kapca.
- 15. Csizma.
- 16. Sarkantyú.
- 17. Nyakkötő.
- 18. Kardbojt.
- 19. Kardszj.
- 20. Kardmarkolatszj.
- 21. Tölténytáska szjáll és fémcsibbal.
- 22. Bőrkesztyű.
- 23. Fejes kesztyű.
- 24. Pisztolytöktartó szj.
- 25. Köpenyszj.
- 26. Paktáska.

C) Dsidások számára:

- 1. Csapka (főveg) löszörbokréta és lánczollal.
- 2. Különzabatu atilla.

II.

Ajánlati minta.

(50 kros bélyeg.)
 Alóírt.....lakos sat. a Budapesti Közlönynek 1869-diki.....számban közzétett hirdetés folytán az abban foglalt, általam ismert feltételeknek magam alávetése után nyilvánitom, hogy én a magyar honvédség részére kívánok.....db.....darabot (vagy párt) a különböző méretek számár.....nyának pontos megtartásával darabonként (vagy páronként).....fr.....kr oszt.....ért. összesen.....fr.....kr ért. o. é. a hirdetésben kitűzött helyen és időhatárokon a kívánt minőségben szolgáltatni fogok.

Kelt.....(aláírás.)

NEM HIVATALOS.

Figyelemreméltó! Biztos nyeresemény ajánlatik azon

sorsjegy-társasjáték

által, melyet Pírnitzer testvérek, bankárok Pesten rendeznek.

50 darab	mindennemű sorsjegyre negyedévenként	10 fr.
20 " "	1864-iki 100 frtos államsorsjegyre havonként	6 " "
10 " "	1860-iki 100 " " " "	5 " "
10 " "	1860-iki 500 " " " "	25 " "
20 " "	hilelsorsjegyre havonként	8 " "
1/20 " "	eredeti 1864. államkölcson-sorsjegy, nem promesse, egyszer mindenkorra	7 " 50 kr.

A t. c. közönség becesse figyelmét fölbíra alóírt annál inkább, mert ily sorsjegy-résvények által nemcsak egyéni, hanem országos jólétet is mozdítanak elő, elvönván a külföldtől az értékpapírokat, melyek minden körülmény között biztos nyeresemnyt nyujtanak kisebb nagyobb mértékben.

Bővebb felvilágosítást nyujt alóírt utazása alatti lakásán, a Biasini vendéglőben, 22. sz. a. — Számos látogatást kérve, marad tisztellelt

Kappel Mihály, a Pírnitzer testvérek pesti bankház ügynöke.

(66) 3-3
 Egész tisztelettel jelentem a nagyérdemű közönségnek, hogy **friss vetemény-, fű-, takarmány- és virág-magvainak** nemcsak a megérkezése, s azokról árjegyzékem a napokban a nagyérdemű közönség birtokába juttatom. (75) 1-1

Karvázy Gyula.

(65) 3-3
 A jelenleg is népes—de a vasutnak közel kilátásban tett kiépítése által még nepebbés, és Kolozsvárossá egyik, bizonyosan főutcajává váló hidutezában fekvő, két utcára rúgó **303 számú ház és telek**, szabad kézből eladó, vagy pedig az egyik zsemle sütődének alkalmazott, és ezen tüzlethez szükséges kellekkel ellátott réz-bérbé kiadó. Van ezen a teleken egy fedél alatt 2 boltozott és 2 Stakaturás szoba, egy boltozott éles kamara, egy téli és egy nyári konyha, továbbá fa és székérszin, két lóra istálló, jó és bővízü szivattyus kut, mintegy 2000 veder borra való pincesz stb. Érkezni lehet a fen irt számú háznál a tulajdonossal.

(78) 1-3

Haszonbér.

Gr. Haller Györgynek Küküllő megyében a Maros mellett M.-Vásárhelytől 2 mfre fekvő birtoka u. m. 194 hold szántó, 42 hold kaszáló, 9 hold legelő, szükséges lak- és gazdasági épületekkel f. év **ápr. 24-től kezdve 3 évre haszonbérbe kiadó.** Egyezkedni lehet Sztántó Gergelyvel Ugrán.

(79) 1-3

Eladó birtok.

Hunyad megyében **Déva városszában** a piacozon szembe a kápolnával, a patika szomszédságában egy 684 négyzetgözt kiterjedésű belső telek, azon egy jó állapotban lévő 4 osztályú lakóházzal; — a dévai határban jó minőségű 8 darab szántó, kaszálóföldek 11 1/2 hold kiterjedésben; — ugyancsak ezen birtokhoz tartozólag **Keresztény Almás községben** egy belső zséller telek házzal, úgy 5 1/2 holdnyi külső földdel, és egy fiatal 25 hold kiterjedésű erdővel; — végre **Berekszó községben** 6 napra arányosított Régale-joggal, szabad kézből készpénz fizetés mellett eladó. Megvenni szándékozók személyes, vagy levélnben megkereséssel értekezhetnek alóírtnál **Szilágy-Somlyó** városszában. 1869-ik év febr. 15.
HOLLAKI ALBERT, birtok tulajdonos.

(80) 1-3

A t. Szülőknek!

Bizonnyítvány „Gilisza csokoládé” érdekében.
 Szikszó, január 13. 1869.

Tekintetes érdemes ur! Uraságodnak bizonyosan jól fog esni a tudósítás, hogy „Gilisza csokoládéjának” hatása csudálatos nagyszerű volt, és csakugyan „száználta volna, ha a tekintetes urnak titka idő jártával nem kerülne nyilvánosságra, mert dacára a vegyészlet nagyban előhaladásának, az utánzótt „Gilisza csokoládé” az őnéhez képest semmi? Most tehát ismét felkérém őnt ezen ide melekélt pénzért számomra Csokoládét küldeni sziveskedjék. Mely kérésem mellett vagyok s maradok alázatos szolgálója
 Nagy Mihály m. k.

Egy darabnak ára 20 kr. Nálam 6 darab 1 frt o. ért.

Krőczer Ágoston, gyógyszerész Tokajban.

(81) 1-1

Haszonbér.

Hunyad megyében **Arany községben** a Maros partján, néhai Földvári Sándor utóda Földvári Alexandrinnek egy lak- és gazdasági épületekkel ellátott igen szép kiterjedésű birtoka f. év **ápril 24-től** kezdve 3 vagy 6 évre haszonbérbe kiadó. Értekezheti Hunyad megyében N. Barcsán felhatalmazott és volt gyámnok Barcsay Miklóssal.

(345) 20/2 (22-24)
Kávé,
 bécsi fontja: 60, 65, 70 kr. egész 1 frt 10 kraj, árulja a
keletindiai kávéraktár
 BÉCSBEN,
 Graben, 29. a Trattnerhof udvarán. Vidékre utánvét mellett. Legalább 30 π vásárlásnál a szállítás minden vasúti és gőzhajó állomáshoz ingyen.